

Māksla ir nemitīgs izziņas process. Saruna ar Purvīša balvas nominanti Vineta Kaulaču

Vineta Kaulača ir viena no jaunās paaudzes latviešu māksliniecēm, kuras vārds pēdējos gados saistībā ar nozīmīgiem Latvijas mēroga mākslas notikumiem parādījies vairākkārt.

Pagājušajā gadā ekspertu grupa viņu par personālizstādi "Vingrinājums mnemonikā" nominēja Purvīša balvai, kuru viens laureāts saņems nākamā gada februārī, bet pavisam nesen noslēgusies Vinetas jaunākā izstāde "Absorbcija", kur gleznu pamatā ir pirms vairākiem desmitiem gadu uzņemtas fotogrāfijas, kas ietver atšķirīgu informatīvo lauku.

Piesakot izstādi, Vineta Kaulača atzina, ka "Absorbcija" ir mēģinājums pieskarties tam, kas tik cieši notur skatienu, raugoties aizgājušā laika liecībās un fotogrāfijās: laika plūsmai, kas pagājušā gadsimta septiņdesmitos gadus iezīmē kā bērņības teritoriju un turpinājumu rod šodienas telpā, kā arī gaismai, kura absorbēta un vēl atrodama dažādas kvalitātes melnbaltajās fotogrāfijās, ko glabā gandrīz ikviens noteiktai paaudzei piederīgs ģimenes albums.

Mākslas zinātniece Inese Baranovska, kura ir viena no Purvīša balvas ekspertu grupas pārstāvēm, teikusi: "Vineta Kaulača izmanto klasisko glezniecības tehniku, bet runā jaunā valodā, balstoties tieši uz 21. gadsimta cilvēka vizuālo pieredzi, kas savās uztveres formās ir daudz komplicētāka un intensīvāka gan reālajā dzīvē, gan mākslā – fotogrāfija, kustīgais kino attēls, video, fragmentētā interneta vide utt."

Vineta pati uzsver, ka viņai māksla ir nevis romantiska aizraušanās, bet gan pastāvīgs izziņas process.

Ar ko Jūs atšķiraties no citiem māksliniekiem?

V.K.: Ar tieši to pašu, kas atšķir vienu individu no otra.

Vai, veidojot jaunu mākslas darbu, esat pieķērusi sevi domājam par izpatikšanu publikai un kritiķiem?

V.K.: Nē. Taču man ir svarīgs konteksts, kurā tiek eksponēts darbs, jo tā nozīme un nolasāmība pastāv noteiktā attiecību sistēmā.

Ko uzgleznot vai izveidot jāprot jebkuram māksliniekam?

V.K.: Māksliniekam būtu jāspēj realizēt sava ideja tā, lai nerastos jautājums par viņa tehnisko varēšanu, tai skaitā spēju ko konkrēti darināt.

Vai tehnoloģiju laikmetā mākslai ir nākotne? Kāda, Jūsuprāt, tā ir? Kā tehnoloģiju attīstība ietekmē jūsu izpausmes mākslā?

V.K.: Tehnoloģijas nekādā ziņā nepārņem un neaizstāj mākslas funkcijas, līdz ar to neapšaubā tās nākotni. Tās drīzāk piešķir jaunus uzdevumus, paplašina instrumentu un paņēmienu klāstu. Savā ziņā palielina nākotnes izredzes.

Tehnoloģijas lielā mērā maina uztveri, realitātes uztveri. Attēls, kas iegūts, piemēram, ar ātrumu, kas lielāks par acs uztveres ātrumu, līdztiesīgi piedalās kopējā realitātes ainā. Mani interesē uztveres jautājums un glezniecība kā valoda, kurā runāt par realitātes mainīgo, nemitīgi no jauna topošo, fragmentēto dabu, kura top visu mediju ietekmē. Glezniecība ir laikā izvērst process, un atšķirīgo mediju klātbūtne attēlu tapšanā ļauj runāt arī par tādiem jautājumiem, kas skar laika, ilguma, noilguma, acumirkļīgā un paliekošā tēmas. Man šķiet, ka mākslā ir svarīgi meklēt veidus, kā runāt par būtisko, izmantojot šķietami ikdienišķus, it kā garāmslidošus motīvus.

Kas ir lielākā atzinība, ko līdz šim par saviem darbiem esat saņēmusi?

V.K.: Apliecinājums, ka mana iecere ir precīzi uztverta. Iespēja strādāt kontekstā, kas spēcīgi ietekmējis manu darbību – piemēram, Īru modernās mākslas muzejā Dublinā, starptautiskajās "Triangle" mākslinieku darbnīcās Ņujorkā vai "Reid" projektā Losandželosā. Iespēja strādāt, koncentrējot visu laiku un uzmanību tikai radošajam procesam, ko ir nodrošinājusi, piemēram, Anglijas mākslas padomes (Arts Council of England) piešķirtā stipendija darbam Lielbritānijā. Mani darbi ir kļuvuši par Itālijas parlamenta atbalstītas starptautiskas konkursa izstādes "Centro-Periferia" laureātiem, kas nodrošinājis vairākkārtēju manu darbu ekspozīciju Romā. Un, protams, tas ir liels gods – būt starp Purviša balvas nominantiem.

Vai būt māksliniekam ir romantiski?

V.K.: Iespējams, tas ir daudz vairāk reāli nekā romantiski.

Ko Jūs gribētu mākslā pateikt tādu, pēc kā varētu mākslai mest mieru?

V.K.: Mani neinteresē revolucionāra pieeja. Tāda, kas iezīmē sarkanās līnijas, kuru sasniegšana nozīmētu uzdevumu izsmelšanu. Mani vairāk saista izziņas, uztveres lauks, kurš nemitīgi paplašinās, nevis sašaurinās.